

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุได้กำหนดวิธีวิทยาการวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกออกเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งประกอบด้วย วิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research)

เป็นการวิจัยข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วย

1) นโยบายระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(1) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุนั้น ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 4 เพราะยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ได้วางกรอบและแนวทางในการพัฒนาให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการโดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตควบคู่ไปกับการปฏิรูปที่สำคัญในส่วนของปรับเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความเป็นอยู่ที่ดีในวิถีการดำเนินชีวิตและจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 4 ได้วางกรอบและแนวทางในการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อเร่งกระจายโอกาสในการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้ทั่วถึงลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งล้วนแต่เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นผลและการดำเนินการที่รองรับสังคมผู้สูงอายุ

(2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประกอบด้วยส่วนที่ 1 ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ข้อ 2. สภาพแวดล้อมการพัฒนาและประเด็นการพัฒนาสำคัญในช่วง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ระบุไว้ในข้อ 2.2.3 การเตรียมพร้อมด้านกำลังคน และการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง

(3) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประกอบด้วยแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ 5 ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ และ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการประมวลและพัฒนางานความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

2) นโยบายระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(1) นโยบายของเทศบาลนครรังสิต

ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประกอบด้วยนโยบายด้านผู้สูงอายุข้อ 3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต ข้อ 3.3 ด้านสวัสดิการสังคม ใน (1) จัดให้มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกำหนดนโยบายที่ถือเป็นวาระสำคัญและเร่งด่วน ในข้อ 5. คือ การจัดระบบบริการสาธารณสุข เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

(2) นโยบายของเทศบาลเมืองปทุมธานี

ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งได้แก่ การพัฒนาและบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาการส่งเสริมคุณภาพ การพัฒนาการบำรุงรักษาและคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาการบริหารจัดการ การพัฒนาการส่งเสริมพัฒนาการเศรษฐกิจ และการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยว

(3) นโยบายของเทศบาลตำบลระแหง

ประเด็นที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งได้แก่ ด้านการเมืองและการบริหาร

เทศบาล ด้านการพัฒนาสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข
ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) เอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

- เอกสารวิชาการที่นำมาวิเคราะห์คือ รายงานการวิจัย ตำรา เอกสารรายงานการ
วิจัยการประชุมและสัมมนา วิทยานิพนธ์และบทความที่เกี่ยวข้องกับการบริหารนโยบายขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นวิธีการที่ Carolyn Boyce (2006, pp. 2-12) และ มานพ คณะโต
(2550) กล่าวว่า เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหาร
นโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบ
ไม่ตามแบบพิธี โดยต้องเตรียมประเด็นสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าแล้วนำประเด็นดังกล่าวใช้สัมภาษณ์
โดยตรงกับประชากรสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เชิงลึกมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์และเสนอ
แนวทาง การบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยมี
แนวทางในการดำเนินการ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารของหน่วยงานด้านการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (จำนวน 3 คน) ประกอบด้วย

- นายกเทศมนตรีนครรังสิต
- นายกเทศมนตรีเมืองปทุมธานี
- นายกเทศมนตรีตำบลระแหง

2) ผู้มีประสบการณ์ในการนำนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับ
สังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ (จำนวน 3 คน) ประกอบด้วย

- เทศบาลนครรังสิต
- เทศบาลเมืองปทุมธานี
- เทศบาลตำบลระแหง

3) ผู้สูงอายุในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จำนวน 36 คน) ประกอบด้วย

- เทศบาลนครรังสิต (จำนวน 12 คน)

- เทศบาลเมืองปทุมธานี (จำนวน 12 คน)

- เทศบาลตำบลระแหง (จำนวน 12 คน)

รวมประชากรสัมภาษณ์จำนวน 42 คน

2.2 ประเด็นสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบสนทนา มุ่งประเด็นสำคัญคือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ แยกเป็นประเด็นคำถามดังนี้

1) ผู้บริหารของหน่วยงานด้านการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประเด็นสัมภาษณ์มีดังนี้

(1) นโยบายผู้สูงอายุในระดับชาติกับระดับท้องถิ่นแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร

(2) ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาและอุปสรรคอะไรในการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดคนโยบายจัดการผู้สูงอายุตามกรอบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มุ่งเน้นด้านอาชีพ ด้านรายได้ ของผู้สูงอายุหรือไม่ ในเรื่องของแผนสำคัญดังกล่าวจาก 5 โครงการ

2) ผู้มีประสบการณ์ในการนำนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ประเด็นสัมภาษณ์มีดังนี้

(1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(2) แนวทางการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

3) ผู้สูงอายุในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็นสัมภาษณ์มีดังนี้

(1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(2) ทักษะของผู้สูงอายุที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(3) แนวทางในการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(4) ความต้องการของผู้สูงอายุในการมีส่วนร่วมในการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมมาจากข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกตามวิธีวิทยาการวิจัยที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้นได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) การวิเคราะห์จึงเป็นการหาคำตอบจากข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างแนวทางการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ